

Rynkowe uwarunkowania płatności firm egipskich z tytułu importu - regulacyjne i praktyczne aspekty płatności importowych w Egipcie

Rynkowe warunki płatności importowych firm egipskich

Waluty zagraniczne stały się trudno dostępne dla egipskich podmiotów gospodarczych, szczególnie w warunkach potrzeb rozwojowych gospodarki po 2014 r., w konsekwencji utrzymującego się od 2011 r. niewystarczającego poziomu rezerw zagranicznych w Egipcie.¹ Kontynuacja prowadzonej działalności gospodarczej większości egipskich producentów i eksporterów jest zależna od importu surowców, materiałów i podzespołów, co w warunkach dostępności zagranicznych walut nieodpowiedniej do skali potrzeb rynku egipskiego powodowało ożywienie „czarnego rynku” i wzrost kursu pozabankowej wymiany funta egipskiego /EGP/.

Centralny Bank Egiptu CBE/, dążąc do eliminacji „czarnego rynku” walutowego wprowadził w styczniu 2015 r. ograniczenia wartości operacji finansowych na kontach bankowych osób prawnych i fizycznych w zakresie depozytów i podejmowania/transferów pieniędzy. Wprowadzone ograniczenia limitują depozyty dewiz na kontach bankowych osób prawnych i fizycznych do 10 tys. dol. USA dziennie przy zachowaniu miesięcznego pułapu wartości depozytu do 50 tys. dol. USA, oraz limit podejmowania/transferowania pieniędzy z kont bankowych osób fizycznych do 30 tys. dol. USA dziennie przy rocznym pułapie do 100 tys. dol. USA /lub równowartości w innych walutach/. CBE udostępnia od kilku lat bankom komercyjnym w sprzedaży aukcyjnej dwukrotnie w tygodniu środki dewizowe, jednak w ilości nie zabezpieczającej potrzeb importowych w skali oczekiwanej przez rynek Egiptu. Jednocześnie CBE uznaje ograniczenia operacji na kontach bankowych jako środek służący eliminacji „czarnego rynku dolarowego”. W lipcu 2015 r. CBE wprowadził po raz drugi w b. roku dewaluację i sztywny bankowy kurs wymiany EGP niemal równy kursowi wymiany pozabankowej.²

Wprowadzone zabiegi także mają w zamiarze spowodowanie wprowadzenia do obiegu bankowego walut /głównie dolarów USA i euro/ przez egipskie firmy importujące dla pokrycia płatności handlowych poprzez wygenerowanie min. 5 mld dol. USA z pozabankowego obiegu walutowego na rynku egipskim. CBE dodatkowo ogranicza import

¹ Business Monthly, ACCE, August 2015 – poziom rezerw zagranicznych w końcu marca 2015 r. wyniósł ok. 20,5 mld dol. USA stanowiąc zabezpieczenie dla egipskiego importu strategicznego przez okres ok. 3,5 – 4 miesięcy, zaś w końcu kwietnia 2015 r. rezerwy zagraniczne CBE zmniejszyły się do ok. 19,5 mld dol. USA

² w kantorach wymiany kurs sprzedaży 1 dol. USA aktualnie wynosi 7,83 EGP i różni się od bankowego o 0,05 EGP pod presją anonsów w prasie sprzed ok. 5 miesięcy o eliminacji kantorów rynkowej wymiany walut

towarowy firm egipskich starając się sterować wykorzystanie aukcyjnego strumienia pieniędzy /aukcje Forex/ przez banki komercyjne na import przede wszystkim z punktu widzenia całej gospodarki najbardziej pożądanym produktów strategicznych /zboża – głównie pszenica, oleje jadalne, paliwa, produkty żywnościowe, wyposażenie opieki medycznej, części zamienne do maszyn i urządzeń/. Banki komercyjne kierują się zaleceniem CBE przeznaczania min. 60% posiadanych rezerw zagranicznych dla importerów zasadniczych produktów strategicznych oraz preferencyjnego zaspokajania zapotrzebowania na walutowe płatności w imporcie towarowym dużych firm importujących. Egipskie firmy importujące mają także możliwość indywidualnego uzupełniania na kontach bankowych zasobów walutowych koniecznych dla importu i stosownie do wprowadzonych przez CBE limitów. W praktyce oznacza to trudne do akceptacji przez zagranicznych eksporterów wydłużanie przez firmy egipskie okresu płatności i/lub ratalną jej realizację za import w przypadku większej wartości kontraktowej importowanych produktów.³

Decyzje polityki monetarnej CBE mają w zamiarze sprzyjać zaufaniu do rynku egipskiego ze strony inwestorów zagranicznych oraz uzyskiwaniu poprawy klasyfikacji gospodarki Egiptu ze strony głównych międzynarodowych agencji ratingowych /w okresie ostatnich miesięcy poprawiona została klasyfikacja gospodarki egipskiej - w grudniu 2014 r.: Fitch Ratings na poziom B; - w kwietniu 2015 r.: Moody's na poziom B3/ w uzasadnieniu podających działania reformatorskie rządu egipskiego w zakresie systemów podatkowego i subsydiowania, korzystne oceny wzrostowego trendu w gospodarce i inwestycjach oraz przywrócenie stabilności politycznej kraju.

Niemniej w ocenie egipskiego środowiska przedsiębiorców wprowadzone ograniczenia CBE nie ułatwiają produkcji i eksportu towarowego, szczególnie w przypadku importu koniecznego dla produkcji proeksportowej i na rzecz konsumpcji rynkowej, zaś polityka monetarna CBE powoduje niepokój inwestorów. Eksperci podkreślają, że eksport towarowy jako czynnik długoterminowego ożywienia gospodarki stanowi także o napływie zagranicznych walut na pokrycie potrzeb gospodarki, w tym importowych, jednak ograniczający wpływ limitów walutowych przeznaczanych na import ma negatywny skutek także dla eksportu /wielu egipskich producentów zależnych od zagranicznych dostaw surowców i półproduktów zgłasza problemy z dostępem do zagranicznych środków płatniczych/.⁴ Dodatkowe trudności przedsiębiorcom egipskim sprawia niestabilność EGP; wysoka, 15% bankowa stopa procentowa kredytów udzielanych dla działalności eksportowej; rosnące ceny energii powodujące wzrost kosztów wytwarzania.⁵

Gospodarka Egiptu zależna jest w ok. 60% od importu surowcowego i produkcyjnego. Importowane w roku finansowym 2013/14 do Egiptu surowce i półprodukty zostały wykorzystane w 43% przez egipskich producentów w charakterze wsadu produkcyjnego – inwestycyjnego przy łącznej wartości 58 mld dol. USA egipskiego importu tych grup produktowych. W okresie I kwartału 2015 r. import surowców i półproduktów do Egiptu miał wartość blisko 5,7 mld dol. USA i był niższy o 16% od importu tych produktów w tym samym okresie 2014 roku. Jednocześnie eksport egipskich wyrobów gotowych i produktów przetworzonych, stanowiąc 58% wartości całkowitego eksportu towarowego

³ Business Monthly, ACCE - Monetary Regulations Department, CBE; August 2015

⁴ Currency controls may kill the patient - Business Monthly, ACCE, August 2015

⁵ Exports to Eastern Europe can increase; Egypt – Business Today, July 2015

Egiptu, osiągnął w I kwartale 2015 r. zaledwie 900 mln dol. USA i był niższy o 13% od eksportu tych grup produktowych w analogicznym okresie 2014 r.⁶

W okresie 2013/14 roku finansowego wpływy z egipskiego eksportu towarowego wyniosły 26 mld dol. USA, zaś w kwietniu 2015 r. deficyt handlu zagranicznego Egiptu wyniósł 24,6 mld EGP i był wyższy o 52,7% niż w kwietniu 2014 r. Wartości dla eksportu towarowego Egiptu w podanych okresach porównawczych wyniosły 14 mld EGP w kwietniu 2015 r. i 17,26 mld EGP w kwietniu 2014 r., zaś dla importu odpowiednio 38,7 mld EGP i 33,37 mld EGP. Przytoczone dane o spadkowej wartości egipskiego eksportu CAPMAS interpretuje jako efekt zmniejszenia światowych cen ropy i wyrobów tekstylnych.⁷

Ekspertcy wskazują jednakże nieczytelną politykę monetarną, przewartościowanie funta egipskiego i brak płynności finansowej firm egipskich, jak również niedostatki podaży energii drastycznie ograniczające skalę produkcji egipskich podmiotów gospodarczych jako główne wyzwania dla zwiększenia eksportu. W efekcie firmy egipskie odnotowują w ostatnich miesiącach trudności z uregulowaniem należności za import od zagranicznych dostawców, zaś osłabianie EGP przyczynia się do podwyższenia kosztów importowanych produktów. Wg ocen restrykcje CBE mogą być łagodzone wraz ze zwiększaniem stanu aktywów dolarowych banków komercyjnych, niemniej negatywne skutki ograniczonego dostępu firm egipskich do walut zagranicznych będą bardziej odczuwalne w nadchodzących okresach kwartalnych, albowiem zagraniczni dostawcy będą domagać się dodatkowych zabezpieczeń płatności /np. w formie większych wartościowo przedpłat/ w kontekście powodowanego trudnościami płatniczymi pogorszenia postrzegania ich wiarygodności kontraktowo - finansowej. W rezultacie ograniczenia CBE wprowadzone dla wstrząsu „czarnym rynkiem dolarowym” nie rozwiązują problemu przewartościowanego EGP i niedostatecznej ilości rezerw walut zagranicznych, będąc zabiegiem tymczasowym skutkującym negatywnie na bieżące funkcjonowanie gospodarki egipskiej.⁸

W opinii przedsiębiorców egipskich podstawową kwestią jest atrakcyjność egipskiej gospodarki, zapewniająca wzrost napływu walut zagranicznych – w warunkach utrzymującego się po 2011 r. obniżonego napływu FDI i wpływów w sektorze turystyki, oczekiwanie zwiększenia bezpośrednich inwestycji zagranicznych kierowane jest pod adresem megaprojektów inwestycyjnych podejmowanych przez administrację rządową Egiptu /np. budowa centrów logistyczno – spedycyjnych towarzyszących zrealizowanego przez rząd w okresie zaledwie 1 roku projektu budowy drugiej nitki/odnogi Kanału Sueskiego; budowa nowej stolicy administracyjnej - Nowego Kairu; projekty infrastrukturalne w transporcie kolejowym, drogowym i morskim; projekty rozwojowe w sektorze energii, rolnictwa i kopalnictwa minerałów/. Skuteczność realizowanych przez rząd Egiptu przedsięwzięć oraz dewaluacji EGP przez CBE wydaje się być potwierdzona zwiększoną wartością napływu FDI w okresie pierwszych trzech kwartałów roku finansowego 2014/15 – do 5,7 mld dol. USA w porównaniu z 4,1 mld dol. USA w tym samym okresie roku finansowego 2013/14. Podobną rolę dla napływu FDI spełniła Konferencja Rozwoju Ekonomicznego Egiptu w marcu 2015 r. w Sharm el Sheikh – zapowiedź udzielenia przez bogate państwa arabskie Zatoki Perskiej i Arabię Saudyjską

⁶ Business Monthly, ACCE, August 2015 - CBE

⁷ Business Monthly, ACCE, August 2015 - Central Agency for Public Mobilization and Statistics /CAPMAS/

⁸ Currency controls may kill the patient - Business Monthly, ACCE, August 2015

wsparcia dla ogłoszonych podczas konferencji projektów inwestycyjnych skutkowało wzrostem poziomu rezerw zagranicznych w Egipcie.

Niemniej, w kontekście prowadzonej działalności gospodarczej indywidualni przedsiębiorcy egipscy zdają się przyznawać większe znaczenie ustabilizowaniu strukturalnego napływu i dostępności walut w systemie bankowym rynku niż zwiększaniu wartości rezerw zagranicznych CBE.⁹ W takim kontekście złożone zostało 16 sierpnia br. na ręce premiera rządu egipskiego, Ibrahima Mahleba, przez 5 branżowych organizacji eksporterów egipskich /*Export Council*/ memorandum w sprawie polityki monetarnej CBE, domagające się wyznaczenia kursu wymiany funta egipskiego w oparciu o podaż i popyt rynku zamiast administracyjną decyzją banku centralnego – szersza informacja dostępna pod linkiem - <http://www.dailynewsegypt.com/2015/08/16/mehleb-receives-export-councils-memorandum-to-review-cbes-policies/> .

Regulacyjne i praktyczne aspekty płatności firm egipskich w imporcie¹⁰

Sposób wykonywania handlu zagranicznego przez podmioty gospodarcze w Egipcie jest określony wprowadzonym na mocy dekretu nr 770/2005 Ministra Przemysłu i Handlu Egiptu Zarządzeniem Wykonawczym dot. realizacji Ustawy nr 118/1975 o wykonywaniu importu i eksportu, oraz Procedurami Kontroli i Inspekcji Importowanych i Eksportowanych Produktów – treść dekretu i zarządzenia wykonawczego jest dostępna w j. angielskim – link http://www.unesco.org/culture/pdf/anti-piracy/Egypt/Eg_ExeRegulationIPCustoms_en.pdf .

Wspomniane uprzednio ograniczenia CBE w operacjach na kontach bankowych nie mają zastosowania do płatności za import towarowy realizowany przez importerów, jeśli firmy importujące posiadają własne środki walutowe w banku oraz dopełniły wszelkich wymaganych prawem formalności dokumentujących realnie dokonany import.

Zatem trudności eksporterów/importerów egipskich wskazują, że limity dokonywania bankowych depozytów i wypłat gotówkowych oraz sztywny kurs wymiany EGP, zarządzane przez CBE, nie mają na celu bezpośredniego ograniczenia egipskiego importu towarowego. Niemniej skutkują one zmniejszeniem możliwości importu i eksportu podmiotów egipskich w sytuacji niewystarczającej ilości środków walutowych na kontach bankowych firm oraz wobec trudności uzyskiwania przez firmy walut w systemie bankowym rynku. W świetle niedostatku rezerw zagranicznych przez CBE wprowadzona na początku 2015 r. lista priorytetowych gospodarczo produktów importowanych ma na celu zapewnienie finansowego pokrycia strategicznego importu towarowego. Lista priorytetowa ma charakter względnie stały /może ulegać zmianie co kilka miesięcy/, jednakże z uwzględnieniem importu produktów o zasadniczym znaczeniu dla gospodarki. CBE udostępnia bankom komercyjnym waluty w sprzedaży aukcyjnej na pokrycie potrzeb importowych klientów bankowych, kierując się wydanymi zaleceniami oraz produktowymi preferencjami importowymi.

Banki komercyjne samodzielnie decydują o wyborze klienta pod kątem sprzedaży /*de facto* przydzielenia/ lub odmowie walut zakupionych w CBE, kierując się w tym względzie

⁹ Money and Banking oraz Currency controls may kill the patient - Business Monthly, ACCE, August 2015 – wartość rezerw zagranicznych Egiptu w okresie październik 2014 r. - luty 2015 r. kształtowały się na poziomie 15,9 – 15,3 mld dol. USA, a w marcu 2015 r. wzrosły do 20,5 mld dol. USA po wsparciu finansowym udzielonym dla projektów rozwojowych Egiptu ze strony arabskich krajów Zatoki i Arabii Saudyjskiej

¹⁰ egipski bank komercyjny – CBE oraz źródła własne; sierpień 2015 r.

gradacją ważności klientów banku i ich potrzeb importowych. Stosowany przez banki przydział walut nie jest szablonowy, głównie z uwagi na ich niedostatek w stosunku do zgłaszanych potrzeb płatności importowych oraz bankowych list klientów oczekujących na sprzedaż walut dla pokrycia importu towarowego. Importer egipski - klient banku zazwyczaj w okresie 3 – 5 dni otrzymuje informację o decyzji banku w sprawie przyznania walut /zgłoszenie do banku potrzeby zakupu waluty przez firmę nie będącą klientem banku spotyka się z odmową przyznania walut/. Niemniej firma egipska, chcąc realizować import towarowy i otrzymywać na ten cel waluty, musi udokumentować aktualną rejestrację w rejestrze importerów w General Organization for Export and Import Control /GOEIC/ egipskiego Ministerstwa Przemysłu i Handlu / http://www.goeic.gov.eg/en/index_R.asp/.

W warunkach wprowadzonych przez CBE w 2015 r. limitów ograniczających depozyty firm na kontach oraz wymaganego warunku posiadania środków na kontach firm egipskich jako podstawy dla dokonania przez bank komercyjny płatności za import towarowy występuje wydłużanie realizacji płatności na rzecz eksporterów lub dążenie firm egipskich do ratalnej płatności za import. Jednocześnie bank komercyjny może dokonywać płatności importowych firm wyłącznie na podstawie dokumentów obowiązujących w imporcie na rynku egipskim, potwierdzających dokonanie transakcji przez importera.

Jednym z podstawowych dokumentów dla banku komercyjnego importera jest handlowy kontrakt importowy. Najważniejszym – poza kontraktem importowym - dokumentem dla realizacji płatności jest faktura /w przypadku uzgodnionej kontraktem importowym przedpłaty wymagana jest faktura pro-forma/. Więcej informacji o wymaganych dokumentach dostępne jest w *Przewodniku eksportera po rynku Egiptu* – link https://cairo.trade.gov.pl/pl/PrzewodnikporynkuEgipt/article/detail,6962,Przewodnik_eksportera_po_rynku_Egiptu.html/.

Bank komercyjny egipskiego importera jest instancją nadzorującą realizację kontraktu importowego /*import transfers monitoring*/, zatem w przypadku *przedpłaty i/lub płatności okresowych*, podobnie jak w przypadku przewidzianej kontraktem importowym *płatności odłożonej* części należności /*deferred payment* – np. z powodu wymaganej uprzedniej instalacji i uruchomienia importowanego urządzenia/ bank wraz z importerem jest odpowiedzialny za zapłatę całości zobowiązania importowego wobec zagranicznego eksportera stosownie do stanu realizacji kontraktu wykazanego dokumentami przez importera. Podstawą realizacji przez bank *płatności odłożonej* jest jednak posiadanie środków na koncie bankowym firmy importującej.

Bank komercyjny z tytułu *import monitoring* w oparciu o dostarczone przez importera dokumenty handlowe jest zobligowany do informowania egipskiego Ministerstwa Przemysłu i Handlu o wszelkich uchybieniach egipskiego importera w zakresie realizacji warunków kontraktu importowego i/lub naruszania procedur polityki monetarnej. Zapewnienie importerowi egipskiemu walut na pokrycie zobowiązań zaciągniętych w imporcie towarowym nie stanowi obowiązku banku komercyjnego – importer jest stroną winną zabezpieczyć odpowiednią ilość walut na pokrycie kosztu importowanych produktów, zaś bank komercyjny stara się umożliwić uzyskanie przez importera środków na pokrycie wartości importu /w całości lub w części/. Zatem firma importera świadoma obowiązku dokonania zapłaty, stanu posiadanych środków na koncie bankowym oraz rynkowego niedostatku rezerw walutowych po 2011 r. w Egipcie nie może winić banku za opóźnienia lub brak płatności – to importer jest odpowiedzialny za zapewnienie środków finansowych na pokrycie zaciągniętego zobowiązania z tytułu importu towarowego. Bank komercyjny nie

może wymagać od importera egipskiego formy zapłaty za import towarowy - forma płatności bankowej z tytułu importu realizowana jest w zależności od jej zdefiniowania w kontrakcie eksportowo – importowym /dla eksportera najkorzystniejszą formą jest akredytywa (Letter of Credit - L/C), zaś najbardziej ryzykowną w transakcji z nowym, nieznanym partnerem importowym jest płatność na podstawie dostarczonych oryginałów dokumentów lub po dostawie towaru (Cash against Document lub Cash against Delivery - C/D). Zatem w warunkach rynkowych ograniczeń sugerowana jest dla eksportera zagranicznego jako najbezpieczniejsza kontraktowo uzgodniona płatność z tytułu importu w formie L/C, zaś dla kontraktowej zapłaty w formie C/D, płatności okresowych lub zapłaty odłożonej wskazane jest posiadanie bankowej gwarancji kontraktu - w przypadku braku gwarancji kontraktu pozostaje zaufanie eksportera krajowego do kontrahenta zagranicznego.

Jednym z dokumentów wymaganych w imporcie do Egiptu jest formularz 4 /*form 4* - omówiony w art. 9, a treść jako Annex 4 jest na stronie 52 wspomnianego wyżej Zarządzenia Wykonawczego – vide link na stronie 4 opracowania/. Dokument ten, specyfikując towarowy import oraz dokonywane płatności i banki komercyjne obsługujące importerów, był stosowany w dotychczasowym okresie importu towarowego firm egipskich, lecz od maja 2015 r. jego rola została zmodyfikowana. Aktualnie *form 4 /F4/* jest uznawany jako jedyny dokument konieczny dla uwolnienia przez egipski urząd celny towaru importowanego przez egipską firmę. *F4* jest wydawany przez bank komercyjny po dostarczeniu przez importera kompletu oryginałów dokumentów handlowych i płatności potwierdzających realizację transakcji importowej. Zależność taka może powodować opóźnienia w odbiorze towaru przez importera i powodować koszty składowania w miejscu rozładunku towaru importowanego.

Dokument *F4* nie ma związku z bankowym zakupem walut przez importera ani z formą płatności za import – ma na celu wiążące potwierdzenie przez bank komercyjny dokonanej transakcji importowej i stanowi podstawę dla egipskiego urzędu celnego do wydania towaru importerowi. Wspierająca bankowy *import monitoring* rola *F4* w imporcie towarowym firm egipskich została od czerwca 2015 r. w porozumieniu z Ministerstwem Przemysłu i Handlu wzmocniona - dokument jest drukowany przez CBE z kodowanym oznaczeniem różnym dla każdego egipskiego banku komercyjnego i ma zastosowanie do wszystkich towarowych transakcji importowych o wartości powyżej 5 tys. dol. USA.

x

x

x

W załączeniu treść w j.angielskim Zarządzenia Wykonawczego egipskiego Ministra Przemysłu i Handlu dot. realizacji Ustawy nr 118/1975 o wykonywaniu importu i eksportu /format pdf/.

Sporządził:

Tomasz Przygoda
radca

WPHI w Kairze, sierpień 2015 r.